

+POGOTOWIE UBEZPIECZENIOWE

## Jakie skutki rażącego niedbalstwa



Magdalena Sikora,  
aplikant radcowski,  
Dittmajer i Wspólnicy

■ **Skradziono wyposażenie mojego biura. Ubezpieczyciel odmówił wypłaty odszkodowania, powołując się na rażące niedbalstwo. O co chodzi? Czy miał prawo nie wypłacić odszkodowania?**

Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego (art. 827 § 1 i § 4) w razie rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub ubezpieczonego odszkodowanie co do zasady nie przysługuje. Oznacza to, że na tej podstawie ubezpieczyciel może odmówić wypłaty odszkodowania, jeżeli ustali, że szkoda powstała właśnie na skutek rażącego niedbalstwa.

Pojęcie „rażące niedbalstwo” budzi pewne problemy interpretacyjne, gdyż nie ma jego ustawowej definicji. Jest ono postacią winy nieumyślnej. Najczęściej przyjmuje się, że mamy z nim do czynienia wówczas, gdy sprawca szkody nie zdaje sobie sprawy z tego, że jego zachowanie narusza normy prawne, społeczne lub zasady należytej staranności, choć powinien mieć taką świadomość.

Przy ustalaniu, czy dane zachowanie stanowi rażące niedbalstwo, pomocne może być pojęcie „zwykłe niedbalstwo”. Polega ono na niezachowaniu staranności wymaganej w stosunkach danego rodzaju. Dopiero gdy zachowanie powodujące szkodę przekracza zwykłe niedbalstwo, można mówić o rażącym niedbalstwie, czyli niezachowaniu podstawowych, elementarnych zasad staranności.

Ocena, czy dane zachowanie stanowi rażące niedbalstwo, powinna być dokonywana zawsze w okolicznościach konkretnego wypadku. W celu ustalenia, czy doszło do rażącego niedbalstwa, należy określić, na czym polegało zachowanie sprawcy szkody, jakie były jego obowiązki, jakie w takich sytuacjach panują zwyczajnie itp. Przykładowo, za rażące niedbalstwo można by uznać sytuację, gdy właściciel pojazdu parkuje na niestrzeżonym parkingu, wysiada, pozostawiając kluczyki w stacyjce i nie zamykając drzwi, udaje się do sklepu po zakupy, a w tym czasie pojazd zostaje skradziony. Także kradzież wyposażenia biura można w pewnych okolicznościach zakwalifikować jako zdarzenie nieobjęte ochroną ubezpieczeniową ze względu na rażące niedbalstwo. Tak mogłoby się np. zdarzyć, gdyby ubezpieczony, wychodząc wieczorem z biura jako ostatni, zamknął drzwi wejściowe, używając tylko klamki, a w nocy dokonano by kradzieży, korzystając z niezamkniętych drzwi.

Podsumowując, wspomnieć należy, że nie zawsze rażące niedbalstwo będzie stanowiło podstawę do odmowy wypłaty odszkodowania. Na okoliczność tę ubezpieczyciel nie będzie mógł się powołać, jeżeli w umowie wyraźnie wskaże, że odpowiada za rażące niedbalstwo, lub jeżeli zapłata odszkodowania będzie odpowiadać w danych okolicznościach względem słuszności.

## Może nastąpić wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela

■ **Ubezpieczyłem lokal, w którym prowadzę działalność gospodarczą (pizzerię). Na skutek pożaru spowodowanego zapaleniem się sadzy w kominie (odprowadzającym spalinę z pieca do pizzy opalanego węglem) doszło do spalenia się części wyposażenia pizzerii. Ubezpieczyciel odmówił wypłaty odszkodowania, wskazując na wyłączenie odpowiedzialności. Czy miał rację? W jakich jeszcze sytuacjach ubezpieczyciel może odmówić wypłaty odszkodowania?**

W celu ustalenia, czy ubezpieczyciel podjął słuszną decyzję o odmowie wypłaty odszkodowania, trzeba się zapoznać z treścią umowy ubezpieczenia. Nie wszystkie postanowienia tej umowy zawarte są w polisie, najczęściej są tam tylko te najważniejsze, jak przedmiot i okres ubezpieczenia czy wysokość składek. W celu zapoznania się z resztą postanowień dobrowolnych ubezpieczeń mienia należy zajrzeć do ogólnych warunków ubezpieczenia (OWU), stanowiących integralną część umowy. To właśnie w OWU ubezpieczyciel precyzuje treść umowy - m.in. określa zakres swojej odpowiedzialności oraz wskazuje zdarzenia i działania, za które odpowiedzialności nie ponosi.

Warto się przyjrzeć niektórym wyłączeniom stosowanym przez ubezpieczycieli.

Przykładowo, ubezpieczyciel może w ogólnych warunkach ubezpieczenia wyłączyć swoją odpowiedzialność za szkodę powstałą na skutek spiętrzenia wody spowodowanego zaniedbaniem ubezpieczonego lub niedostateczną przepustowością kanalizacji zbudowanej niezgodnie z normami budowlanymi.

Inną podstawą do odmowy może być okoliczność, że szkoda powstała na skutek szkód górniczych czy skażenia środowiska. W wielu OWU można też spotkać zapis dotyczący wyłączenia odpowiedzialności za szkody powstałe podczas prowadzenia prac modernizacyjnych i remontowo-budowlanych. Często stosowanym wyłączeniem są także szkody spowodowane przez pożar i/lub osmolenie, które powstały na skutek zapalenia się spalin/sadzy w kominie.

Co ciekawe, ubezpieczyciel może także uzależnić swoją odpowiedzialność od zachowania ciągłości prowadzenia działalności gospodarczej i zastosować przykładowo zapis, zgodnie z którym nie ponosi odpowiedzialności za szkody w ubezpieczonych rzeczach powstałe w czasie przerwy w działalności gospodarczej ubezpieczonego trwającej dłużej niż okres wskazany w OWU.

Wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela mogą się znacząco różnić w zależności od przedmiotu czy rodzaju ubezpieczenia. Także każdy ubezpieczyciel może odmiennie uregulować zakres swojej odpowiedzialności. A zatem za każdym razem przed zawarciem umowy ubezpieczenia warto się dokładnie zapoznać z OWU w celu ustalenia, czy zakres odpowiedzialności oferowany przez ubezpieczyciela nam odpowiada i w jakich sytuacjach odszkodowanie nie będzie przysługiwać. ©©

”  
Ubezpieczyciel może uzależnić swoją odpowiedzialność od zachowania ciągłości prowadzenia działalności gospodarczej